

Nr 157.

Av herr **Johansson** i Norrfors m. fl., angående förhöjda statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp m. m.

Den statliga hjälpverksamhet, som avser att underlätta för landsbygdens husmödrar att komma i åtnjutande av de arbetsbesparande och värdefulla bekvämligheterna vatten och avlopp, har icke givit det resultat som man väntat och hoppats.

Anledningarna härtill äro flera. Brist på anslagna medel och brist på vattenledningsrör äro visserligen tvenne betydelsefulla, hämmande faktorer, men härtill kommer något, som spelar minst lika stor, ja större roll, och det är de mindre lyckliga bestämmelserna för denna hjälpverksamhet.

Dessa bestämmelser tillåta att hjälp sökes från tvenne håll, nämligen dels från kungl. egnahemsstyrelsen via egnahemsnämnderna och dels från kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen via länsstyrelserna. Den förstnämnda vägen regleras av Kungl. Maj:ts kungörelser nr 464 år 1939 och nr 596 år 1943 och den sistnämnda genom Kungl. Maj:ts kungörelser nr 733 år 1944 och nr 287 år 1946. Egnahemsnämnderna sortera under kungl. egnahemsstyrelsen, som lyder under jordbruksdepartementet, men medlen till bostadsförbättringsverksamheten äskas av socialdepartementet. Den andra vägen går via länsstyrelserna och kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till kommunikationsdepartementet. De administrativa vägarna äro, som synes, ganska invecklade, och detta återverkar ogynnsamt för den enskilde hjälpsökande medborgaren.

Ända fram till 1944 handlades alla dessa ärenden av egnahemsnämnderna, men senare gäller, att dessa handläggas endast enskilda sökande, varvid undersökning skall göras, om vattenfrågan lämpligen kan ordnas gemensamt med någon eller några grannar. I så fall skall detta ske. Äro de gemensamma fastigheterna högst fem, kunna bidrag och lån beviljas av egnahemsnämnden, men äro delägarna flera, skall den andra vägen via länsstyrelserna anlitas. En vid länsstyrelserna anställd ingenjör skall då i första hand utreda ärendet, som därefter avgöres av kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. I vissa län, såsom t. ex. Västerbottens, har ännu icke något bidrag på denna väg beviljats. Orsaken härtill ligger uppenbarligen icke i bristande tillgång på material och arbetskraft, ty i några fall ha planerna blivit godkända, arbetstillstånd lämnats och arbetet påbörjats. Men dröjsmålet med beviljandet av bidrag jämte det besvärliga ansökningsförfarandet och de för menige man nära nog obegripliga grunderna för beräkning av bidragets storlek har medfört en på flera håll märkbar tendens att komma ifrån större anläggningar och i stället få till stånd mindre sådana. Det anses allmänt, att egnahemsnämnderna borde få handläggas dessa ärenden i långt större utsträckning än som nu sker. Endast då det gäller större byar och tätorter med flera än 20 fastigheter, borde den nya organisationen via länsstyrelserna träda till.

Den hjälp, som den enskilde kan erhålla från det allmänna, blir högst olika på de tvenne här tillämpade och ovan omtalade vägarna. Genom egnahemsnämnden kan han efter behovsprövning erhålla högst 1 000 kr till vatten- och avloppsledning samt installation. På den andra vägen gälla utan behovsprövning följande mera invecklade bestämmelser ur § 4 i kungl. kungörelsen 287/1946: »Statsbidrag utgår med högst sextio procent av det kapitaliserade beloppet av den del av årskostnaden för anläggningen, som överstiger grundkostnaden för densamma, men må ej överstiga sjuttiofem procent av anläggningskostnaden. — — — Grundkostnaden motsvarar kostnaden för den årliga vattenmängden efter ett pris per kubikmeter av 25 öre vid anläggning för både vattenförsörjning och avlopp samt av 15 öre vid anläggning för enbart vattenförsörjning eller enbart avlopp. Den årliga vattenmängden beräknas, där omständigheterna icke till annat föranleda, till femtio kubikmeter per person, som skall betjänas av anläggningen. Vid beräkningarna skall räntefoten utgöra tre procent.» Det är sannerligen icke lätt för gemene man att ur dessa bestämmelser utläsa, vilken hjälp han har att påräkna från det allmänna. Gemensamhetsanläggningar kompliceras ofta därav, att en och annan redan ordnat frågan eller också därav, att några befinna sig i så klen ekonomisk ställning, att de icke förmå bära den kostnad, som kommer på deras lott. Erfarenheten synes sålunda giva vid handen, ått den beträdda vägen eller — om man så vill kalla det — generalplanen för landsbygdens vatten- och avloppsfråga icke utformats på ett lyckligt sätt. Behov av revidering föreligger.

På grund av stegrade material- och arbetskostnader föreligger ävenledes behov av att höja det maximibelopp, vartill egnahemsnämnderna äga bevilja bidrag till enskild person.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta,

1) att det maximibelopp som egnahemsnämnd kan bevilja enskild person till anordnandet av vatten- och avlopp vid sin fastighet höjes från 1 000 till 1 500 kronor;

2) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa dels om förslag till sådana ändringar av gällande författningar att egnahemsnämnd må kunna bevilja bidrag till gemensam anläggning av vatten och avlopp vid högst 20 fastigheter under förutsättning att kostnaden per lägenhet icke överstiger 4 000 kronor och dels om en ytterligare utredning av hela frågan om bästa sättet att understödja landsbygdshemmens förseende med vatten och avlopp.

Stockholm den 22 januari 1947.

J. H. Johansson
i Norrfors.

Gunnar Hedlund.

P. J. Edberg.

O. E. Sandberg.